

> **Retouradres** Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
T.a.v. mevr. drs. A.C. van Huffelen
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

**ATR, Adviescollege
toetsing regeldruk**
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

Onze referentie MvH/RvZ/JH/bs/ATR3312/2024-U021

Uw referentie

T 070 310 86 66
E info@atr-regeldruk.nl
www.atr-regeldruk.nl

Datum 14 maart 2024
Betreft Tijdelijke subsidieregeling maatschappelijke initiatieven Trans-Atlantisch slavernijverleden voor het Europese deel van Nederland en het Caribisch deel van het Koninkrijk.

Geachte mevrouw Van Huffelen,

Het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) heeft twee afzonderlijke adviesaanvragen ontvangen over subsidieregelingen voor maatschappelijke initiatieven in verband met het Trans-Atlantisch slavernijverleden. De eerste subsidieregeling ziet op het Europese deel van Nederland (Europees Nederland). De tweede regeling ziet op het Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden (Caribisch deel van het Koninkrijk). De regelingen verdelen elk 33,3 miljoen euro aan subsidie over maatschappelijke initiatieven in respectievelijk Europees Nederland en het Caribisch deel van het Koninkrijk. Het betreft initiatieven die gericht zijn op kennis en bewustwording, erkenning en herdenken en een beter begrip van de doorwerking van het slavernijverleden en de verwerking daarvan. De beoogde inwerkingtreding van beide regelingen is 1 juli 2024.

Beide regelingen hebben dezelfde doelstellingen en ook de subsidiabele activiteiten zijn hetzelfde. De wijze van verdeling van het beschikbare bedrag lijkt sterk op elkaar. Het college brengt daarom één advies over beide regelingen uit.

Aanleiding en inhoud van het voorstel

De aanleiding voor de subsidieregelingen is het onderzoeksrapport "Ketenen van het verleden" van het Adviescollege Dialooggroep Slavernijverleden¹, de kabinetsreactie van 19 december 2022 op dat rapport² en het besluit van de ministeriële stuurgroep over de (geografische) verdeling van de beschikbaar gestelde middelen³. De doelen van de subsidieregelingen zijn onder andere een beter begrip van de doorwerking van het slavernijverleden, het tegengaan van de gevolgen van de doorwerking in het heden en het bevorderen van kennis over het slavernijverleden. Een aanvraag om subsidie moet duidelijk laten zien hoe de activiteit aansluit bij één van de beoogde doelen.

¹ "Ketenen van het verleden", Rapport van bevindingen van het Adviescollege dialooggroep slavernijverleden, 1 juli 2021 ([link](#))

² Brief van de Minister-President, 19 december 2022, Kamerstukken 36 284, nr. 1 ([link](#))

³ Brief van de Staatssecretaris van Koninkrijksrelaties en Digitalisering, 15 februari 2024 ([link](#))

De subsidieregelingen duren vier jaar (voor Europees Nederland) en vijf jaar (voor het Caribisch deel van het Koninkrijk). Het beschikbare bedrag wordt verdeeld over verschillende aanvraagtijdvakken in die jaren. Daarmee is er een subsidieplafond per tijdvak. Dat plafond is verdeeld over drie subsidieonderdelen: er is een maximaal uit te keren bedrag voor (1) subsidies voor het professionaliseren van organisaties, (2) subsidies voor gemeenschap versterkende initiatieven en (3) subsidies voor substantiële impact initiatieven. De regeling voor het Caribisch deel van het Koninkrijk kent vervolgens nog een evenredige verdeling over de zes eilanden. Tot slot kent elk van de subsidieonderdelen een eigen maximaal te honoreren subsidie per aanvraag.

Het voornemen is ook om nog een derde subsidieregeling in te stellen. Deze is bedoeld voor Suriname. Het is op dit moment niet bekend wanneer die in consultatie gaat.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de regeldrukgevolgen aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1. Nut en noodzaak

De subsidieregelingen zijn onderdeel van een pakket aan maatregelen die tezamen een duurzame impuls moeten geven aan beleid van het kabinet rond het slavernijverleden. Het college begrijpt de noodzaak van deze subsidieregelingen. Die blijkt onder andere uit het onderzoeksrapport. Het college onderkent verder dat de subsidieregelingen op zichzelf al een bijdrage kunnen leveren aan het erkennen van het slavernijverleden. Tegelijkertijd is echter niet duidelijk wat de regelingen concreet beogen met betrekking tot de doelstellingen van een beter begrip van de doorwerking van het slavernijverleden en het tegengaan van de gevolgen van het slavernijverleden in het heden, de verwerking van het slavernijverleden, het bevorderen van kennis en bewustwording over het slavernijverleden en de erkenning en herdenking van het slavernijverleden. De regelingen omschrijven niet bij welke resultaten de doelstellingen in voldoende mate zijn gehaald.

1.1 Het college adviseert om concretere doelen en ambities te formuleren en aldus aan te geven bij welke resultaten en op welk moment die doelstellingen worden geacht te zijn gehaald.

2. Minder belastende alternatieven

De subsidieaanvraag moet voldoen aan diverse eisen. Die omvatten een overzicht van de activiteiten waarvoor subsidie wordt gevraagd, een toelichting op de wijze waarop en de mate waarin de activiteiten een bijdrage leveren aan de doelstellingen, en een gespecificeerde begroting. In Europees Nederland moeten ook jaarrekeningen, statuten en een uittreksel van de Kamer van Koophandel worden overgelegd. In het Caribisch deel van het Koninkrijk hoeven geen jaarrekening en uittreksel van de Kamer van Koophandel te

worden overgelegd. Een minder belastend alternatief is om ook in Europees Nederland deze eis niet te stellen.

2.1 Het college adviseert om af te zien van de extra eisen die voor Europees Nederland worden gesteld met betrekking tot de recente jaarrekening en het uittreksel van de Kamer van Koophandel of in ieder geval inzichtelijk te maken waarom het verschil in eisen tussen Europees Nederland en het Caribisch deel van het Koninkrijk noodzakelijk is.

Mocht het uittreksel van de Kamer van Koophandel gehandhaafd blijven voor aanvragen in Europees Nederland, dan is een minder belastend alternatief dat medewerkers van het Ministerie dat doen.

2.2 Het college adviseert om het uittreksel uit het register van de Kamer van Koophandel door medewerkers van het ministerie zelf op te laten vragen.

De genoemde aanvraagseisen vergen (mogelijk veel) tijd voor met name aanvragen om 'kleinere' subsidies. Die kleinere subsidies worden voor zowel het Caribisch deel van het Koninkrijk als voor Europees Nederland gerangschikt door loting indien het subsidieplafond wordt overschreden. Als een subsidieaanvrager wordt uitgeloot, is de tijdsinvestering vergeefs geweest. Een minder belastend alternatief is loting op basis van minder gegevens en zo nodig een eigen verklaring. Bij inloting kan de subsidieaanvraag dan worden aangevuld.

2.3 Het college adviseert om te bezien of een minder veeleisende aanvraag mogelijk is voorafgaand aan de (eventuele) loting.

3. Werkbaarheid

De vereiste van een jaarrekening bij de subsidieaanvraag voor Europees Nederland betekent dat nieuwe organisaties zijn uitgesloten van subsidie. De toelichting bij de regeling maakt niet duidelijk of deze regeling enkel beoogt om bestaande organisaties te versterken of dat de regeling in beginsel ook open staat voor nieuwe initiatieven en organisaties.

3.1 Het college adviseert om óf de regeling voor Europees Nederland aan te passen zodat nieuwkomers in aanmerking kunnen komen voor subsidie óf toe te lichten waarom nieuwkomers niet voor subsidie in aanmerking mogen komen.

De regelingen kennen verder een complexe verdeling van het beschikbare bedrag over verschillende (grotendeels nog niet bekende) aanvraagtijdvakken, subsidieonderdelen en maximale subsidies per aanvrager. Voor het Caribisch deel van het Koninkrijk geldt daarbij nog een verdeling over de eilanden. Die complexiteit maakt het voor de subsidieaanvrager moeilijk om een inschatting te maken van de kans dat de aanvraag wordt gehonoreerd. Deze onzekere situatie doet zich in het bijzonder voor bij de subsidieaanvragen voor initiatieven die zich richten op het versterken van de gemeenschap of impact hebben op bijvoorbeeld de bewustwording over het slavernijverleden. Het gaat

dan voor Europees Nederland om artikel 5, tweede lid, van de regeling. Het subsidieplafond voor die categorie initiatieven is in het eerste aanvraagtijdvak 6,3 miljoen euro. Voor aanvragen tot 125.000,- euro (artikel 4, tweede lid, onder b, van de regeling Europees Nederland). Als het subsidieplafond dreigt te worden overschreden vindt loting plaats voor de aanvragen tot 25.000,- euro en rangschikking op basis van een advies van de adviescommissie voor aanvragen boven de 25.000,- euro (artikel 9, tweede en derde lid, van de regeling Europees Nederland). Dat betekent dat binnen één subsidieplafond een rangschikking plaatsvindt zowel op basis van loting als op basis van advisering. Hoe deze twee verschillende toekenningsregimes zich tot elkaar verhouden is niet duidelijk. Eenzelfde onduidelijkheid geldt voor het Caribisch deel van het Koninkrijk.

3.2 Het college adviseert om de verdeling van de subsidies te vereenvoudigen of voor subsidieaanvragers helder te maken hoe de verdeling plaatsvindt.

4. Gevolgen regeldruk

In de toelichtingen bij de regelingen ontbreken de regeldrukparagrafen. In de later ambtelijk toegestuurde paragrafen staan wel uitgebreide regeldrukberekeningen. Het college adviseert om die berekeningen in de definitieve toelichtingen bij de regelingen op te nemen. Verder adviseert het college om de aangevulde toelichtingen toe te voegen aan de (internet)consultatiestukken. Op die manier kunnen belangstellenden kennis nemen van de regeldrukkosten en desgewenst daar ook op reageren.

4.1 Het college adviseert om de regeldrukberekeningen voor Europees Nederland en het Caribisch deel van het Koninkrijk, zoals later toegezonden, op te nemen in de toelichting bij de regeling voor Europees Nederland respectievelijk het Caribisch deel van het Koninkrijk en de aangevulde toelichting op (internet)consultatie te plaatsen.

Dictum

Gelet op bovengenoemde bevindingen is het eindoordeel ten aanzien van dit voorstel:

Niet vaststellen, tenzij met de adviespunten rekening wordt gehouden.

Het college vertrouwt erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en gaat ervan uit dat in het definitieve voorstel wordt toegelicht op welke wijze u met onze adviespunten rekening hebt gehouden. Verder verzoekt het u om een eventuele wijziging van het voorstel voor te leggen aan het college, opdat wij kunnen beoordelen of een aanvullende zienswijze noodzakelijk is.

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris